

პერსონალია

აკადემიკოსი კიაზო ნადარეიშვილი

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსს, საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის დამაარსებელსა და პირველ პრეზიდენტს, ქვეყნის ბიო-სამედიცინო-ტექნიკური საზოგადოების თავმჯდომარეს, საქართველოს ეკოლოგიისა და რადიოლოგიის საზოგადოების თავმჯდომარეს, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის რადიობიოლოგიისა და რადიაციული ეკოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის თავმჯდომარესა და საპატიო დირექტორს, ქართული რადიოლოგიური სკოლის დამფუძნებელს, საქართველოს მეცნიერებათა დამსახურებულ მიღვაწეს ბატონ **კიაზო ნადარეიშვილს** დაბადებიდან 95 წელი შეუსრულდა.

ბატონი **კიაზო ნადარეიშვილი** დაიბადა 1929 წლის 14 იანვარს ქ. სენაკში.

1953 წელს მან წარჩინებით დაამთავრა ლენინგრადის (სანქტ-პეტერბურგის) სამხედრო-სამედიცინო აკადემია. გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკიდან, სამხედრო-სამედიცინო სამსახურიდან დემობილიზაციის შემდეგ, 1957 წლიდან **კ. ნადარეიშვილი** მუშაობას იწყებს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოს ივანე ბერიტაშვილის სახელობის ფიზიოლოგიის ინსტიტუტში, სადაც გაიარა გზა უმცროსი მეცნიერ-თანამშრომლიდან დირექტორის მოადგილეამდე სამეცნიერო მუშაობაში.

1966 წელს ბატონმა **კიაზომ** დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია თემაზე „რადიაციის გულ-სისხლძარღვთა სისტემაზე გავლენის საკითხები“.

1972 წლიდან ის ხელმძღვანელობდა ივანე ბერიტაშვილის სახელობის ფიზიოლოგიის ინსტიტუტის რადიობიოლოგიის განყოფილებას. 1992 წლიდან 2005 წლამდე იგი გახლდათ რადიობიოლოგიისა და რადიაციული ეკოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის დირექტორი, ხოლო 2005 წლიდან გარდაცვალებამდე ამ ცენტრის სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე.

ბატონი **კიაზო** 1993 წლიდან არჩეული იყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად. იგი არის რადიობიოლოგიისა და რადიაციული ეკოლოგიის მიმართულების დამაარსებელი საქართველოში და შესაბამისი სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის დამფუძნებელი. მას განსაკუთრებული აღიარება მოუტანა რადიაციული ნეირობიოლოგიისა და რადიაციული კარდიოლოგიის დარგში ჩატარებულმა ფუნდამენტურმა სამეცნიერო კვლევებმა. მან მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა რადიაციული ფიზიოლოგიისა და ექსპერიმენტული მედიცინის განვითარებაში.

აკადემიკოს **კიაზო ნადარეიშვილის** ყველაზე მნიშვნელოვან მიღწევად რადიობიოლოგიის დარგში უნდა ჩაითვალოს სხივური დაავადებების ნერვული ფორმის პათოგენეტიკური მექანიზმების მრავალმხრივი კვლევები. ამ კვლევების შედეგად გამოვლინდა ადრეული შექცევადი რეაქციების ზოგადი კანონზომიერებები და ფიზიოლოგიური მექანიზმები, რომელთა წარმართვაში მონაწილეობდა რადიაციული ფაქტორები. ასევე დადგინდა აღზნებად სისტემებზე რადიაციის პირდაპირი მოქმედების უჯრედული და სუბუჯრედული მექანიზმები. ასევე დადგინდა პათოგენეტიკური მექანიზმებისა და კომპენსაციის რეაქციების ჩართვის ეტაპები ფიზიოლოგიური სისტემების ბიოლოგიური ორგანიზაციის სხვადასხვა დონეებზე. მიღებული შედეგები საფუძვლად დაედო კონცეპციას რადიაციული დაკვრის შესახებ.

ბატონი **კიაზოს** ავტორობით შესრულებული იქნა მრავალი მონოგრაფია, ასეულობით სამეცნიერო მაშრომი, ენციკლოპედიური ცნობარები და ბიბლიოგრაფიული კრებულები. საყოველთაო აღიარება მოიპოვა მისმა მონოგრაფიამ „მაიონირებელი გამოსხივების გულ-სისხლძარღვთა სისტემაზე მოქმედების საკითხები“, რისთვისაც საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ივანე თარხნიშვილის სახელობის პრემია მიენიჭა. იგი გახლდათ სამეცნიერო გამოცემების „ბიოსამედიცინო ტექნიკისა“ და „რადიაციული გამოკვლევების“ ხელმძღვანელი. მის მიერ იქნა დაფუძნებული არაერთი სამეცნიერო ლაბორატორია, სამეცნიერო ცენტრი და საზოგადოება.

1995 წელს ბატონი **კიაზოს** ხელმძღვანელობით დაარსდა და დღესაც წარმატებით ფუნქციონირებს „საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემია“, რომლის პირველი პრეზიდენტი ის 2010 წლამდე გახლდათ. მისი პრეზიდენტობის პერიოდში ამ აკადემიაში მრავალი საერთაშორისო დონის კონფერენცია და სიმპოზიუმი ჩატარდა. 1997 წელს აკადემიისა და კერძოდ მისი იმერეთის რეგიონული განყოფილების ინიციატივით გადაწყდა გელათის სამონასტრო კომპლექსში, დიდი დავითის დროს აგებული აკადემიისა და ობსერვატორიის და ისტორიული ბედუკულმართობის გამო XVI საუკუნეში დანგრეული, - შენობების აღდგენის საკითხი, რომელიც საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ლოცვა-კურთხევითა და სამთავრობო სტრუქტურების მონაწილეობით უმოკლეს ვადაში განხორცი-

ელდა.

აკადემიკოს **კიაზო ნადარეიშვილის** ხელმძღვანელობით დაცულია არაერთი საკანდიდატო და სადოქტორო დისერტაცია. საერთაშორისო საზოგადოებისათვის გაწეული განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი წვლილისათვის მას მიღებული აქვს ამერიკის შეერთებული შტატების ბიოგრაფიული კვლევის ინსტიტუტის „წლის ადამიანის“ წოდება და ამავე ქვეყნის ბიოგრაფიული კვლევის ინსტიტუტის „ოქროს ნაწერი“ (1997 წ), ათასწლეულის ღირსების ოქროს მედალი (2000 წ).

ქართული მეცნიერების დარგში შეტანილი პირადი წვლილისათვის, ნაყოფიერი პედაგოგიური და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის აკადემიკოსი **კიაზო ნადარეიშვილი** 1999 წელს დაჯილდოვდა ქვეყნის ღირსების ორდენით.

ბატონი **კიაზო** გარდაიცვალა 2010 წელს. ის დაკრძალულია თბილისში, დიდუბის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

აკადემიკოსი **კიაზო ნადარეიშვილი** გახლდათ უნიკალური პიროვნება, ყველგან და ყოველთვის მართალი, კრისტალური ბუნებითა და სულიერებით შემკული და არაჩვეულებრივი ენერგიითა და შრომისუნარიანობით დაჯილდოებული, რომელიც ყველაფერს მეცნიერებისა და განათლების ინტერესებს უმორჩილებდა.

ბატონი **კიაზო** მაინც ბედნიერ ვარსკვლავზე იყო დაბადებული, რადგანაც მან თითქმის სრულიად დახარჯა თავისი შემოქმედებითი ენერგია, წარუშლელი კვალი დატოვა თავისი ქვეყნის მეცნიერებასა და კულტურაში. ასეთებს მაღლიერი ქართველი ერი არასოდეს დაივიწყებს.

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული
აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, აკადემიკოსი
საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა
აკადემიის პრეზიდენტი და მისი აკადემიკოსი

რამაზ ხუროძე

თეიმურაზ ადეიშვილი